

מסורת הש"ם

א) [מוסף בטובות פ"ו]
 ב) [עין חזק' כמותות ג'ג]
 ג) [עין חזק' כמותות ג'ג]
 ד) [עין חזק' כמותות ג'ג]
 ה) [עין חזק' כמותות ג'ג]
 ו) [עין חזק' כמותות ג'ג]
 ז) [עין חזק' כמותות ג'ג]
 ח) [עין חזק' כמותות ג'ג]
 ט) [עין חזק' כמותות ג'ג]
 י) [עין חזק' כמותות ג'ג]
 יא) [עין חזק' כמותות ג'ג]
 יב) [עין חזק' כמותות ג'ג]
 יג) [עין חזק' כמותות ג'ג]
 יד) [עין חזק' כמותות ג'ג]
 טו) [עין חזק' כמותות ג'ג]
 טז) [עין חזק' כמותות ג'ג]
 טז) [עין חזק' כמותות ג'ג]
 טז) [עין חזק' כמותות ג'ג]

תורה אור השלם

1 כי את הכבוד הן שנתאה
 יכיר לקת לו פי שנים בכל
 אשר ימצא לו כי הוא
 ראשיתו אנו לו משפט
 הבכרה: דברים כי י

גליון הש"ם

רשב"ם ד"ח ירוש' כ"ז
 והקא מלוה בשב"מ. ע"י
 לקמן דף קמ"ה ע"כ
 ד"ה וכן (הבטון)
 ונמשה"ס ע"כ:

הגהות הב"ח

א) רשב"ם ד"ה וזל אמר
 וכי דסקלא דעמך אמינא
 כיון: ב) ד"ה מחסרה וכי
 כזי הא גומא פליגי נזיל
 ומכאן שפחה דממילא נמקח:
 ג) תוס' ד"ה וזל אמר לקמן.
 (א) ינ"ד כ"ד ק"ה ע"כ:

מוסף רש"י

שבח ששבחו נכסים
 לאחר מיתת אביהם. דהוי
 ליה ראו וכן הכתר נוטל
 הכורה כגוף, דכתיב ככל
 אשר ימצא לו (ב"מ ק"ה). אחד
 מצדא. שני חלקין שהכור
 נוטל, אחד משום בטורח ואחד
 משום פשיטות, הישגין לו
 אחד מצדא וזל אמר, וכן
 ענין חלקין הן והיו הן חלק
 אחד (דע"י ע"ב).

מוסף תוספות

א. [ד] אכתב דא וכה ביה
 דמתה קריה רחמנא
 ובמתנה כל דאמוראי
 אפשי בה דבריו קיימין.
 כרש"ב.

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

קבר.

עין משפט נר מצוה

פא א מיי" פ"ג מהל'
 נחלת הלכה ד סמנ'
 עשין זו טושי' ח"מ ס'י
 רעמ טעף ו':
 פ"ג ב טושי' ע"ס ס"י:
 ג ג מיי" ע"ס הל' ח ופ"י:
 מהל' שמיני הל' ג סמנ'
 ע"ס טושי' ח"מ ס'י קעד'
 טעף ק':
 נא ד ה מיי" פ"ג מהל'
 נחלת הלכה ד סמנ'
 עשין זו טושי' ח"מ ס'י
 רעמ טעף ו':

אך מוחברת ומושכרת דלא חסרי בה מזוני. וז"ל אדתנא אכל
 צנו צמים ליפלוג וליתני דידה צמוחכרת ומושכרת גופה
 גד"ל דלא חסרי מזוני אכל חסרי מזוני אין הצכור נוטל פי שנים
 ויש לומר דהוה אמילא צמוחכרת ומושכרת גופה דחסרי זה מזוני
 דוקא אין הצכור נוטל פי שנים

אף מוחכרת ומושכרת צמחא דממילא. קמייירי דאין מעלין לה
 היתומים מזונות. ואם תאמר ליתני רועה צאפר ואנא ידענא דהוה
 הדין למוחכרת ומושכרת היכא דלא מחסרי מזוני וז"ל למיתני
 מוחכרת ומושכרת כלל דליטריך מו רועה צאפר ללמד עליהם

משום דהוי ראו גמור דאין השבח
 על גוף הפרה אכל צנו צמים ונטעו
 כרמים שהשבח על גוף הקרקע
 אינא שאין זה ראו ויטול פי שנים קא

סד"ל כל מוחכרת ומושכרת לא
 צמחא דממילא הוה אלא ע"י צני
 אדם שורשין צה ועוזבין צה ולא
 לישקול צה צכור פי שנים קמ"ל

רבינו גרשום

מני. ברייתא זו דקתני הניח
 להם אביהם פרה וכי דנוטל
 פי שנים: ר' יהודה דתנן אין
 הבכור נוטל פי שנים בשבח
 ששבחו נכסים לאחר מיתת
 אביהו. אפי' שבחו מאלוה
 דכל אשר ימצא לו בעיני:
 רבי אומר הכבי' נוטל פי
 שנים בשבח ששבחו בכסמס
 לאחר מיתת אביהו. והואיל
 דשבח ממילא קא אתי
 והכי נמי קתני ברייתא:

משמע לן: **ואם אמר איני נושא**
ואיני נותן רשאי. אומר ר"י דנפקא
 מינה אם היתומין קטנים לכול
 לומר הצכור איני נוטל פי שנים
 ושאר הקרקע לפני היתומין ולא
 יטול מהן דאין נוקטין לנכסי יתומין

דכיון דהיתומין עמנן אין חורשין צה
 ואין טורחין צה אלא אחרים שצמח
 דממילא חשבינן לה היכא דאין
 מעלין לה מזונות: הכי גרסינן מני
 רבי היא. ולא גרסינן ומני דלא
 קמהדר אמירווא לעיל כלל אלא
 מיתנא צאפי נפשה היא דקצני
 גמרא: מני. הך צרייתא דקתני

ברבינו יצחק

ירוש' שטר חוב. שהיה
 אחד חייב לאביהו: בכור
 נוטל פי שנים. משום
 דחלק בכורה עדי דמטיא ליה
 והכי נמי קתני ברייתא:
 ירוש' שטר חוב. שהיה
 אחד חייב לאביהו: בכור
 נוטל פי שנים. משום
 דחלק בכורה עדי דמטיא ליה
 והכי נמי קתני ברייתא:
 ירוש' שטר חוב. שהיה
 אחד חייב לאביהו: בכור
 נוטל פי שנים. משום
 דחלק בכורה עדי דמטיא ליה
 והכי נמי קתני ברייתא:

ומה שכתבנו למעלה על שנים
 דאין נוטל פי שנים בשבח
 ששבחו נכסים לאחר מיתת
 אביהו. אפי' שבחו מאלוה
 דכל אשר ימצא לו בעיני:
 רבי אומר הכבי' נוטל פי
 שנים בשבח ששבחו בכסמס
 לאחר מיתת אביהו. והואיל
 דשבח ממילא קא אתי
 והכי נמי קתני ברייתא:
 ירוש' שטר חוב. שהיה
 אחד חייב לאביהו: בכור
 נוטל פי שנים. משום
 דחלק בכורה עדי דמטיא ליה
 והכי נמי קתני ברייתא:

לנוטל צכור צמחא שצמח נכסים
 ממילא לאחר מיתת אביהו: רבי היא:
שבח ששבחו. ממילא אכל
 שהשבחו יורשין הכל מודים דאינו
 נוטל פי שנים: **ירשו שטר חוב.** היינו
 מלוה צמח צכור נוטל פי שנים
 דכיון דמוחזק צמח ועל פי
 השטר גובין את המלוה הרי הוה
 כאילו השטר הוציא דהיינו נכסים
 שצמחו ממילא. ומיהו אליבא דרבנן
שבח ששבחו. ממילא אכל
 שהשבחו יורשין הכל מודים דאינו
 נוטל פי שנים: **ירשו שטר חוב.** היינו
 מלוה צמח צכור נוטל פי שנים
 דכיון דמוחזק צמח ועל פי
 השטר גובין את המלוה הרי הוה
 כאילו השטר הוציא דהיינו נכסים
 שצמחו ממילא. ומיהו אליבא דרבנן

מספקא

דאין נוטל פי שנים בשבח
 ששבחו נכסים לאחר מיתת
 אביהו. אפי' שבחו מאלוה
 דכל אשר ימצא לו בעיני:
 רבי אומר הכבי' נוטל פי
 שנים בשבח ששבחו בכסמס
 לאחר מיתת אביהו. והואיל
 דשבח ממילא קא אתי
 והכי נמי קתני ברייתא:

אין נוטל פי שנים בשבח
 ששבחו נכסים לאחר מיתת
 אביהו. אפי' שבחו מאלוה
 דכל אשר ימצא לו בעיני:
 רבי אומר הכבי' נוטל פי
 שנים בשבח ששבחו בכסמס
 לאחר מיתת אביהו. והואיל
 דשבח ממילא קא אתי
 והכי נמי קתני ברייתא:

דאין נוטל פי שנים בשבח
 ששבחו נכסים לאחר מיתת
 אביהו. אפי' שבחו מאלוה
 דכל אשר ימצא לו בעיני:
 רבי אומר הכבי' נוטל פי
 שנים בשבח ששבחו בכסמס
 לאחר מיתת אביהו. והואיל
 דשבח ממילא קא אתי
 והכי נמי קתני ברייתא:

מספקא

דאין נוטל פי שנים בשבח
 ששבחו נכסים לאחר מיתת
 אביהו. אפי' שבחו מאלוה
 דכל אשר ימצא לו בעיני:
 רבי אומר הכבי' נוטל פי
 שנים בשבח ששבחו בכסמס
 לאחר מיתת אביהו. והואיל
 דשבח ממילא קא אתי
 והכי נמי קתני ברייתא:

אין נוטל פי שנים בשבח
 ששבחו נכסים לאחר מיתת
 אביהו. אפי' שבחו מאלוה
 דכל אשר ימצא לו בעיני:
 רבי אומר הכבי' נוטל פי
 שנים בשבח ששבחו בכסמס
 לאחר מיתת אביהו. והואיל
 דשבח ממילא קא אתי
 והכי נמי קתני ברייתא:

אין נוטל פי שנים בשבח
 ששבחו נכסים לאחר מיתת
 אביהו. אפי' שבחו מאלוה
 דכל אשר ימצא לו בעיני:
 רבי אומר הכבי' נוטל פי
 שנים בשבח ששבחו בכסמס
 לאחר מיתת אביהו. והואיל
 דשבח ממילא קא אתי
 והכי נמי קתני ברייתא:

מספקא

דאין נוטל פי שנים בשבח
 ששבחו נכסים לאחר מיתת
 אביהו. אפי' שבחו מאלוה
 דכל אשר ימצא לו בעיני:
 רבי אומר הכבי' נוטל פי
 שנים בשבח ששבחו בכסמס
 לאחר מיתת אביהו. והואיל
 דשבח ממילא קא אתי
 והכי נמי קתני ברייתא:

אין נוטל פי שנים בשבח
 ששבחו נכסים לאחר מיתת
 אביהו. אפי' שבחו מאלוה
 דכל אשר ימצא לו בעיני:
 רבי אומר הכבי' נוטל פי
 שנים בשבח ששבחו בכסמס
 לאחר מיתת אביהו. והואיל
 דשבח ממילא קא אתי
 והכי נמי קתני ברייתא:

אין נוטל פי שנים בשבח
 ששבחו נכסים לאחר מיתת
 אביהו. אפי' שבחו מאלוה
 דכל אשר ימצא לו בעיני:
 רבי אומר הכבי' נוטל פי
 שנים בשבח ששבחו בכסמס
 לאחר מיתת אביהו. והואיל
 דשבח ממילא קא אתי
 והכי נמי קתני ברייתא:

מספקא

דאין נוטל פי שנים בשבח
 ששבחו נכסים לאחר מיתת
 אביהו. אפי' שבחו מאלוה
 דכל אשר ימצא לו בעיני:
 רבי אומר הכבי' נוטל פי
 שנים בשבח ששבחו בכסמס
 לאחר מיתת אביהו. והואיל
 דשבח ממילא קא אתי
 והכי נמי קתני ברייתא:

אין נוטל פי שנים בשבח
 ששבחו נכסים לאחר מיתת
 אביהו. אפי' שבחו מאלוה
 דכל אשר ימצא לו בעיני:
 רבי אומר הכבי' נוטל פי
 שנים בשבח ששבחו בכסמס
 לאחר מיתת אביהו. והואיל
 דשבח ממילא קא אתי
 והכי נמי קתני ברייתא:

אין נוטל פי שנים בשבח
 ששבחו נכסים לאחר מיתת
 אביהו. אפי' שבחו מאלוה
 דכל אשר ימצא לו בעיני:
 רבי אומר הכבי' נוטל פי
 שנים בשבח ששבחו בכסמס
 לאחר מיתת אביהו. והואיל
 דשבח ממילא קא אתי
 והכי נמי קתני ברייתא:

מספקא

דאין נוטל פי שנים בשבח
 ששבחו נכסים לאחר מיתת
 אביהו. אפי' שבחו מאלוה
 דכל אשר ימצא לו בעיני:
 רבי אומר הכבי' נוטל פי
 שנים בשבח ששבחו בכסמס
 לאחר מיתת אביהו. והואיל
 דשבח ממילא קא אתי
 והכי נמי קתני ברייתא:

אין נוטל פי שנים בשבח
 ששבחו נכסים לאחר מיתת
 אביהו. אפי' שבחו מאלוה
 דכל אשר ימצא לו בעיני:
 רבי אומר הכבי' נוטל פי
 שנים בשבח ששבחו בכסמס
 לאחר מיתת אביהו. והואיל
 דשבח ממילא קא אתי
 והכי נמי קתני ברייתא:

אין נוטל פי שנים בשבח
 ששבחו נכסים לאחר מיתת
 אביהו. אפי' שבחו מאלוה
 דכל אשר ימצא לו בעיני:
 רבי אומר הכבי' נוטל פי
 שנים בשבח ששבחו בכסמס
 לאחר מיתת אביהו. והואיל
 דשבח ממילא קא אתי
 והכי נמי קתני ברייתא: